

MAS

Miljö-, Arbetsmiljö- och Skyddsföreskrifter samt kvalitetsföreskrifter för arbeten i egen regi samt entreprenadarbeten åt AB Borlänge Energi

Version: 2016-10-25

Borlänge Energi

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDANDE INFORMATION.....	4
ALLMÄNT	4
LAGAR OCH REGLER.....	5
KRAV PÅ SÄKERHETSUTBILDNING	5
IN- OCH UTPASSERING	5
EVENTUELLA AVVIKELSER	5
MILJÖ & KVALITET.....	6
ALLMÄNT OM MILJÖ	6
MILJÖ- OCH KVALITETSPLAN.....	6
ANVÄNDNING AV KEMIKALIER OCH KEMISK-TEKNISKA PRODUKTER.....	7
FARLIGA ÄMNEN.....	7
BULLER OCH VIBRATIONER.....	7
BEGRÄNSNING AV MILJÖSTÖRANDE UTSLÄPP	7
AVFALLSHANTERING.....	8
ARBETSMILJÖ- OCH SKYDDSFÖRESKRIFTER	10
ALLMÄNT OM ARBETSMILJÖ	10
ARBETSMILJÖ	10
RISKINVENTERING	10
PERSONLIG SÄKERHET - ANSVAR	10
SKYDDS- OCH ORDNINGSFÖRESKRIFTER	10
ALKOHOL OCH DROGER	11
FOTOGRAFERING	11
STÖLDANMÄLAN	11
INKOPPLING TILL RÖRSYSTEM	11
MARKARBETEN	11
VÄDERLEK.....	11
SKYDDORGANISATION.....	12
SAMORDNINGSANSVAR	12
SKYDDSOMBUD	12
ARBETSMILJÖPLAN.....	13
ARBETSMILJÖPLAN/SÄKERHETSINSTRUKTIONER	14
PERSONLIG SKYDDSUTRUSTNING.....	15
SKYDDSHJÄLM	15
VÄST ELLER VARSELKLÄDER.....	15
SKYDDSSKOR.....	15
SKYDDSGLASÖGON.....	15
HÖRSELSKYDD	15
HÄRNÄT	15
SKYDDSKLÄDER	15
FALLSKYDDSUTRUSTNING.....	15
ARBETE PÅ HÖGA HÖJDER	15
STEGAR	16

TEKNISK UTRUSTNING	17
LYFTANORDNINGAR/LYFTREDSKAP, MOBILA KRANAR, SKY- OCH SAXLIFT, M.M.	17
HÄNGANDE LAST	17
LYFTSTROPPAR OCH LINOR	17
ARBETE PÅ OLIKA PLAN SAMT HÅLTAGNING I BJÄLKLAG, VÄGGAR, TAK, GOLV ELLER LIKNADE.....	17
BESIKTNINGSTVÅNG FÖR MASKINER	17
BULLER	18
MATERIALUPPLAG.....	18
SKYDDSANORDNINGAR	19
BRYT & LÅS	19
ORDNINGSREGLER.....	20
STÄDNING.....	20
BILPARKERING	20
TILLBUD OCH OLYCKSFALL.....	21
FÖRSTA HJÄLPEN OCH KRISSTÖD	21
BRANDSKYDD	22
BRANDFARA OCH BRANDREDSKAP	22
HETA ARBETEN.....	22
ENTREPRENADARBETEN.....	24
ENTREPRENADARBETEN PÅ ALLMÄN MARK (GATOR, VÄGAR ...)	24
ENTREPRENADARBETEN PÅ TRAFIKVERKETS VÄGAR	24
ENTREPRENADARBETEN EL	24
ELSÄKERHET	24

INLEDANDE INFORMATION

Detta dokument behandlar de miljö-, arbetsmiljö- och skyddsföreskrifter som ska kompletteras med arbetsmiljöplan eller förenklad arbetsmiljöplan, miljöplan, kvalitetsplan och följas vid arbeten i egen regi samt entreprenadarbeten åt Borlänge Energi.

Dokumentet ska alltid distribueras till de entreprenörer som utför arbeten åt Borlänge Energi. Detta kan bland annat ske genom att dokumentet skickas ut tillsammans med förfrågningsunderlag i samband med upphandling av ramavtal eller enskilda entreprenader.

Entreprenören ansvarar för att innehållet i dessa föreskrifter förmedlas till, och efterlevs av egen personal samt anlitade underentreprenörer. Vid eventuella uppdateringar av dessa föreskrifter är det alltid den senaste utgåvan som gäller. Borlänge Energi ansvarar för att uppdateringar distribueras till berörda entreprenörer.

För den händelse kraven i detta dokument inte kan uppfyllas ska anbudsgivare/entreprenören ange i vilka hänseenden kraven inte kan tillgodoses samt orsakerna till detta.

Allmänt

Arbete ska genomföras med målsättningen att ingen ska komma till skada under genomförandet.

På etableringsmöten, byggmöten och skyddsronder ska risker och riskanalyser fortlöpande behandlas under projektets gång.

LAGAR OCH REGLER

Svenska lagar och regler ska alltid beaktas och efterlevas gällande arbetsmiljö, säkerhet och brand.

Krav på säkerhetsutbildning

Borlänge Energi deltar i ett industrigemensamt koncept för att förbättra och effektivisera säkerhetsutbildningen för entreprenörer. Konceptet heter SSG ENTRÉ och är en webbaserad, interaktiv säkerhetsutbildning.

Anställda hos entreprenadföretag som ska utföra arbete på anläggning, ska ha genomgått utbildningen och godkänts innan de ges tillträde till arbetsområdet. Vid genomförd och godkänd utbildning fås ett *Entrépass*.

Från och med den 1 januari 2010 krävs ett giltigt *Entrépass* för att få komma in och utföra arbete på nedanstående anläggningar:

Bäckelund
Fågelmyra
Avloppsreningsverket
Vattenverket
Värmepumparna Kvarnsvedens pappersbruk

För ytterligare information om utbildningen och för att anmäla ditt entreprenadföretag till Entrékonceptet, gå in på www.ssg.se

In- och utpassering

Lokala föreskrifter på de olika anläggningarna

Eventuella avvikelser

Generellt gäller de högsta säkerhetskraven om det finns olikheter mellan ”MAS -

Miljö-, Arbetsmiljö- och Skydds-föreskrifter för entreprenadarbeten åt AB Borlänge Energi”, Arbetsmiljöplan och entreprenörens egna skydds-föreskrifter.

Säkerhetsinstruktioner ska följas. Om enskild person anställd hos entreprenör brister i säkerhet, kommer personen vid allvarliga eller upprepade säkerhetsbrister att avvisas från arbetsplatsen och omedelbart fräntas passerkortet.

Borlänge Energis egen personal hanteras enligt företagets policy.

MILJÖ & KVALITET

Allmänt om miljö

Miljöfrågor är centrala. Vi arbetar för att ständigt förbättra verksamheten så att den bedrivs effektivt, är resurssnål och inte äventyrar vår gemensamma miljö. Entreprenörens hantering av miljöfrågor har stor betydelse.

Entreprenören ska på ett positivt sätt bidra till ett bra miljöarbete genom att:

- källsortera avfall som uppstår i projektet
- endast använda kemiska produkter som är godkända av Borlänge Energi.

Alla verksamheter inom Borlänge Energi är kvalitets- och miljöcertifierade (SS-EN ISO 9001:2008 samt SS-EN ISO 14001:2004).

Införandet av miljö- och kvalitetsledningssystem innebär bland annat krav på att företaget ska kommunicera ut sitt miljö- och kvalitetsarbete till leverantörer och entreprenörer. Ett led i att uppfylla kravet är att ta fram detta dokument.

Miljö- och kvalitetsplan

Entreprenören ska upprätta en miljö- och kvalitetsplan. Miljö- och kvalitetsplan ska lämnas vid startmöte och granskas av beställaren. Miljö- och kvalitetsplanen ska vara projektspecifika där så anges nedan.

Miljöplan ska minst innehålla nedanstående punkter:

1. Användning av miljövänliga arbetsmetoder
2. Redovisning av miljövänliga materialval
3. Användning av miljövänliga bränslen till samtliga förekommande maskintyper Användning av kemikalier och produkter:
- Se under avsnitt "Användning av kemikalier och kemitekniska produkter".
4. Buller och vibrationer:
- Se under avsnitt "Buller och vibrationer"
5. Utsläpp till luft och vatten:
- Se under avsnitt "Begränsning av miljöstörande utsläpp"
6. Hantering av förorenade jord/massor
7. Utförande av miljöskyddskonstruktioner
8. Sanering av förorenade områden eller förorenade massor
9. Avfallshantering
- Se under avsnitt "Avfallshantering".

Kvalitetsplan ska minst innehålla nedanstående punkter:

1. platsorganisation
2. kvalitetskritiska arbetsmoment
3. organisation, ansvar och befogenheter för nyckelpersoner
4. rutiner för kontraktsgenomgång

5. rutiner för dokumentstyrning
6. rutiner för märkning och hantering av material och handlingar (spårbarhet)
7. kontrollprogram och kontrollplan för egenkontroll. Dessa ska granskas av beställaren
8. rutiner för kontroll och hantering av mät- och provningsutrustning
9. rutiner för avvikelshantering
10. rutiner för korrigerande åtgärder
11. rutiner för hantering av kvalitetsdokument

Entreprenören ska i kvalitetsplanen redovisa kontrollprogram för egenkontroll av de enskilda objekten/projekten.

Användning av kemikalier och kemisk-tekniska produkter

Entreprenören ska redovisa skyddsblad eller liknande som visar att de kemikalier eller kemiska produkter som kommer att användas i entreprenaden är tillräckligt riskbedömda.

Farliga ämnen

Farliga ämnen ska om möjligt undvikas. Om farliga ämnen måste användas ska samordningsansvarig godkänna dessa innan de används.

Kemikalieinspektionens begränsningsdatabas ska följas, se www.kemi.se. I fall där angivna ämnen/kemikalier ändå förekommer i någon del av entreprenaden, ska en skriftlig motivering lämnas in varför ämnet/kemikalien används.

Produkter som används för entreprenaden ska om möjligt vara miljödeklarerade och helst försedda med någon av de i Sverige officiella miljömärkningarna. PVC ska undvikas. Där alternativ saknas ska PVC-materialet redovisas. Beställaren avgör där materialvalen visar större prisdifferenser.

Varuinformationsblad över farliga ämnen som hanteras på arbetsplatsen ska överlämnas till Byggarbetsmiljösamordnare (BAS) Projektering/Utförande (P/U). Om farliga ämnen måste användas, hjälp till att bevaka att arbetsledningen ger information om vilka risker som varje ämne kan medföra och vilka skyddsåtgärder som behöver vidtas.

Buller och vibrationer

Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15) gäller för dessa arbeten. De ersätter de tidigare från 1975 (PU 1975:5).

Begränsning av miljöstörande utsläpp

Under entreprenadtiden ska entreprenören utföra dammbindning inom arbetsområdet när så behövs.

Bränslen, kemikalier och andra kemitekniska produkter ska hanteras på ett sådant sätt att eventuellt läckage inte kan förorena mark och vatten eller nå dag- och/eller spillvattennät.

Saneringsutrustning för omhändertagande av eventuellt spill ska finnas lättillgängligt. Saneringsmedel anpassas efter rådande arbetsförhållanden och eventuella saneringsbehov.

Avfallshantering

Avfall som uppstår vid entreprenadarbeten och projekt ska i förekommande fall hållas isär och sorteras enligt anvisningar i för kommunen gällande renhållningsordning.

Huvudkategorierna är:

- **Brännbart avfall från personalutrymmen** och liknande (jämförbart med brännbart från hushåll)
- **Brännbart avfall av grövre typ** ex. virke från bygg- och rivningsobjekt, nedsmutsade emballage av plast, well och liknande
- **Komposterbart avfall** (matavfall från personalmatsal)
- **Skrot** (metaller, kabelspill och liknande)
- **Farligt avfall**, som oljor, lösningsmedel, gifter o.d. ska förvaras avskilt från annat avfall och tas omhand av entreprenör med tillstånd att hantera farligt avfall
- **Elektriskt- och elektroniskt avfall** som inte omfattas av producentansvar ex. fasta värme- och ventilationsanläggningar, kylanläggningar och kyldiskar m.m.
- **Småbatterier** liknande de som används i hushåll
- **Bil- och truckbatterier**
- **Asfalt**
- **Rena inerta material** ex. jord- och schaktmassor, tegel, betong, sten och liknande.

Vissa typer av avfall omfattas av producentansvar och ska sorteras ur om de förekommer i större omfattning som:

- Papper, tidningspapper
- Pappersförpackningar och wellpapp
- Plastförpackningar
- Metallförpackningar (penseltorra) färgburkar, tomma plåtburkar, tomma sprayburkar av metall och liknande)
- Färgade glasförpackningar
- Ofärgade glasförpackningar
- Elektriskt- och elektroniskt avfall (hushållsliknande) ex. elektriska handverktyg, mikrovågsugnar, datorer m.m.
- Däck utan fälg.

Annan sorteringsordning än den som anges ovan kan användas om särskilda skäl därtill föreligger. Om så är fallet ska detta redovisas och motiveras.

ARBETSMILJÖ- OCH SKYDDSFÖRESKRIFTER

Allmänt om arbetsmiljö

Arbetsmiljö- och skyddsföreskrifter enligt nedan ska kompletteras med namn- och telefonuppgifter för det aktuella arbetet. Reglerna kan även kompletteras med lokala föreskrifter för den aktuella arbetsplatsen.

Var och en inom arbetsområdet har ansvar för att medverka till att skapa en god arbetsmiljö genom att efterleva de regler och rutiner som föreskrivs. Ordning och reda genom samarbete ger god arbetsmiljö. Den BAS P/U, tillsammans med arbetstagarna, ansvarar för att reglerna i Arbetsmiljölagen och andra lagar och förordningar efterlevs på denna arbetsplats.

Arbetsmiljö

Inom Borlänge Energi är en god arbetsmiljö av största betydelse för såväl arbetsresultat som den enskilda medarbetarens och entreprenörens säkerhet, hälsa och trivsel. Vår verksamhet är förknippad med åtskilliga riskmoment såsom automatiska produktionssystem med maskiner och maskinella anordningar, höga höjder samt brandfarliga och frätande kemiska produkter.

Entreprenör ska på ett positivt sätt bidra till en god arbetsmiljö genom att:

- följa gällande skyddsföreskrifter
- ha hög skyddsmedvetenhet
- säkerhet och hälsa kommer främst samt att var och en tar eget ansvar.

Risikinventering

Innan nya arbeten/arbetsuppgifter får påbörjas ska en risikinventering göras för just det speciella arbetet eller arbetsmomentet. Risikinventeringen sparas så länge arbetet pågår och utförs helst i ENIA. Entreprenörerna lämnar ifylld riskanalys till kontaktpersonen på Borlänge Energi.

Om det visar sig att det finns speciella risker som ej är upptagna i detta dokument ska dessa föras in i risikinventeringen och sedan skickas till arbetsmiljösamordnaren.

Personlig säkerhet - ansvar

Entreprenör har arbetsgivaransvar enligt arbetsmiljölagen för sina anställda.

Var och en ska ta eget ansvar för sin personliga säkerhet genom att alltid sätta säkerheten främst, följa gällande regler och rutiner samt i övrigt medverka till en god ordning och hög säkerhet.

Skydds- och ordningsföreskrifter

Varje entreprenör ska delges de skydds- och ordningsföreskrifter som gäller på arbetsplatsen innan arbetets utförande. Entreprenörens arbetsledning ansvarar för att alla får denna information innan arbetet påbörjas.

Alkohol och droger

Alkohol och drogpåverkan får inte förekomma på arbetsplatsen. För alkohol gäller gränsen 0,2 promille. Vid misstanke om påverkan ska test göras. Utöver dessa tester kan oregelbundna stickprovskontroller komma att genomföras.

Om testresultatet visar positivt ska personen avisas från arbetsplatsen. Den påverkade har rätt att fortsätta arbeta först efter att ha uppvisat dokumentation på att dennes arbetsgivare hanterat avvikelsen och vidtagit åtgärder. Borlänge Energis egen personal hanteras enligt företagets alkohol och drogpolicy.

Fotografering

Förbud mot fotografering råder inom området om inte särskilt fototillstånd givits. Dock är fotodokumentering av entreprenörens eget arbete tillåtet. Fotograferingsförbudet gäller självfallet även för mobiltelefoner med inbyggd kamera.

Stöldanmälan

Vid inbrott eller stöld av utrustning eller material ska anmälan göras till Byggarbetsmiljösamordnaren.

Inkoppling till rörsystem

Entreprenör äger inte rätt att göra anslutningar till rörsystem mot övriga system i anläggningen utan tillstånd.

Markarbeten

Beredning av mark eller grävning får endast utföras om tillstånd finns.

Väderlek

Borlänge Energi förebehåller rätten att begränsa arbeten då uppenbar hälso- eller säkerhetsrisk förekommer på grund av extrema väderleksförhållanden.

SKYDDORGANISATION

- Beställarens arbetsmiljöansvarige för den anläggning där ett arbete ska utföras är, enligt Arbetsmiljölagen 3 kap 7 §, samordningsansvarig för samordning av åtgärder till skydd mot ohälsa och olycksfall på det gemensamma arbetsstället
- Beställarens arbetsmiljöansvarige kan under vissa förhållanden överlåta ansvaret för samordning till någon som bedriver arbete på arbetsstället. Förutsättningen för det är att uppdragstagaren självständigt styr byggprojektet (s.k. samlat uppdrag ex. general- eller totalentreprenad)
- Byggherren eller en uppdragstagare som övertagit byggherrens arbetsmiljöansvar ska utse **byggarbetsmiljösamordnare** dels för planering och projektering (BAS-P), dels för utförande av byggnads- eller anläggningsarbete (BAS-U). Byggarbetsmiljösamordnare ersätter samordningsansvarig på byggarbetsplatser och ska ha utbildning, kompetens och erfarenhet inom både arbetsmiljö-, bygg- och anläggningsfrågor
- Samordning på fasta driftställen ändras inte. Om byggnadsarbete ska ske på ett fast driftställe ska det finnas både en samordningsansvarig för den ordinarie verksamheten på arbetsplatsen och en byggarbetsmiljösamordnare för byggnadsarbetet
- Det är den BAS - P/U för den ordinarie verksamheten som svarar för att samrådet blir av
- Namnuppgifter och liknande på den BAS - P/U för det aktuella arbetet ska skriftligen meddelas samtliga på den aktuella arbetsplatsen
- Samordning behandlas i Arbetsmiljölagen samt i Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1999:3 *Byggnad och anläggningsarbeten*).

För komplett lagtext, se arbetsmiljölagen och AFS 1993:3, ändrad genom AFS 2008:16 på www.av.se

Samordningsansvar

Borlänge Energi har, om inte annan skriftlig överenskommelse träffats, ansvar för samordningen av skyddsverksamheten enligt arbetsmiljölagen. Riktlinjer för samordning och skyddsverksamhet delges entreprenören vid introduktionen.

Skyddsombud

Hos entreprenörer och underentreprenörer med fler än fem anställda som arbetar hos Borlänge Energi ska det finnas minst ett skyddsombud registrerat per entreprenör. Skyddsombudet ska vara en person som både har insikt i och är intresserad av arbetsmiljöfrågor. Dessutom ska han eller hon vara väl insatt i arbetsförhållandena inom sitt skyddsområde.

Skyddsombudet ska ges möjlighet att:

- hålla sig underrättad om arbetsmiljöförhållandena som råder genom kontakt med arbetstagare och arbetsledning
- ha kunskap om de skyddsåtgärder som gäller på arbetsplatsen

- medverka i utredningar om orsaken till inträffade tillbud och olycksfall samt verka för att liknande tillbud och skador kan undvikas i framtiden
- delta i de skyddsronder som genomförs
- ingripa när uppenbara brister och eller risker förekommer
- arbeta i samverkan med arbetsmiljöansvarig

Arbetsmiljöplan

Arbetsmiljöplanens innehåll anpassas till det projekt/arbete den är ämnad för genom analys av de risker som kan uppstå och beskrivning av åtgärder mot dessa. Om kompletterande projektering görs när arbetet startats ska arbetsmiljöplanen kompletteras.

När ska en arbetsmiljöplan tas fram?

En Arbetsmiljöplan ska enligt AFS 1999:3 10§ upprättas om:

- arbetet kommer att pågå mer än 30 arbetsdagar och det vid något tillfälle kommer att vara mer än 20 personer sysselsatta eller
- det totala antalet persondagar överstiger 500 eller
- något av nedanstående arbeten (i fortsättningen kallade för "arbeten med särskild risk") kommer att utföras.

Arbeten med särskild risk enligt AFS 1999:3, 11§

- Arbeta med risk för fall till lägre nivå där nivåskillnaden är två meter eller mer
- Arbeta som innebär risk att begravas under jordmassor eller sjunka ned i lös mark.
- Arbeta med sådana kemiska eller biologiska ämnen som medför särskild fara för hälsa och säkerhet eller som enligt Arbetsmiljöverkets (f.d. Arbetarskyddsstyrelsen) föreskrifter omfattas av krav på medicinsk kontroll
- Arbeta där de som arbetar exponeras för joniserande strålning och för vilket kontrollerat område eller skyddat område ska inrättas enligt Statens strålskyddsinstitutets föreskrifter (SSIFS 1998:3) om kategoriindelning av arbetstagare och arbetsställen vid verksamhet med joniserande strålning
- Arbeta i närheten av högspänningsledningar
- Arbeta som medför drunkningsrisk.
- Arbeta i brunnar och tunnlar samt anläggningsarbete under jord
- Arbeta som utförs under vatten med dykarutrustning
- Arbeta som utförs i kassun under förhöjt lufttryck
- Arbeta vid vilket sprängämnen används
- Arbeta vid vilket lansering, montering och nedmontering av tunga byggelement eller tunga formbyggnadselement ingår
- Arbeta på plats eller område med passerande fordonstrafik
- Rivning av bärande konstruktioner eller hälsofarliga material eller ämnen.

Man kan konstatera att en Arbetsmiljöplan måste tas fram vid praktiskt taget alla byggnadsarbeten eftersom det första "*Arbeten med särskild risk: Arbeta med risk för fall till lägre nivå där nivåskillnaden är två meter eller mer*" förekommer i de flesta fall.

Arbetsmiljöplan/säkerhetsinstruktioner

Detta dokument ska vara ett levande dokument och ska kompletteras med riskinventeringar – skyddsronder som utförs under arbetets gång. Även andra kompletteringar kan komma att göras. Om entreprenör anser att något dokument ska kompletteras ska BAS - P/U kontaktas som sedan skickar komplettering till alla entreprenörer.

Arbetsmiljöplanen ska upprättas innan byggarbetsplatsen etablerats. Det innebär oftast att projektören/konstruktören/arbetsmiljöingenjören börjar att ta fram denna. Det betyder dock inte att han/hon behöver göra detaljerade analyser av alla risker som kan uppstå och beskriva åtgärder mot dessa. Det är inte ovanligt att viss kompletterande projektering görs först när bygget startat. I sådana fall gör entreprenören också en del projekteringsarbete och ska då komplettera Arbetsmiljöplanen.

Innan nya arbeten/arbetsuppgifter får påbörjas ska riskinventering för det aktuella arbetsmomentet utföras. Om det finns speciella risker som inte är upptagna i detta dokument, ska riskinventeringen kompletteras med de nya riskerna.

PERSONLIG SKYDDSUTRUSTNING

Skyddsutrustning tillhandahålls av respektive arbetsgivare/entreprenör för sina anställda.

Samtliga skyddsutrustningar ska uppfylla svenska och/eller Europeiska regler och vara CE-märkta enligt AFS 1996:7.

Personlig skyddsutrustning som skyddshjälm, skyddsskor och väst ska alltid användas, såvida det är helt uppenbart att behovet inte finns.

Skyddshjälm

Skyddshjälm ska vara godkänd, hel och försedd med firmanamn eller logga. Ska bytas efter tre års användning.

Väst eller varselkläder

På kommunens och Trafikverkets vägar ska kläderna som används uppfylla kraven för EN471 klass 3. Samma krav gäller även för järnvägen. På våra produktionsanläggningar ska minst klass 1 användas. Detta innebär att varje anläggning ska göra en riskbedömning som ska ligga till grund för nivån på skyddskläderna. Se lokala föreskrifter på respektive anläggning.

Skyddsskor

Skyddsskor ska vara försedda med stålhätta eller likvärdigt samt spiktrampskydd.

Skyddsglasögon

Skyddsglasögon ska vara försedda med sidoskydd och användas när fara för ögonskador finns.

Hörselskydd

När risk för hörselskada föreligger ska hörselskydd användas.

Hårnät

Hårnät ska användas om håret är så långt att det finns risk för tillbud eller olycksfall på grund av detta. Löst hängande hår är en säkerhetsrisk och accepteras inte.

Skyddskläder

Skyddskläder ska vara anpassade efter arbetets art. Kläderna ska vara märkta med firmanamn eller logga.

Fallskyddsutrustning

Skyddsnät och/eller fallskyddsutrustning med falldämpare ska användas där det finns risk för fall från högre höjd än 2 meter.

Arbete på höga höjder

Allt arbete på höga höjder ska utföras så säkert som möjligt.

Ställningar

Ställningar får endast byggas av godkänt ställningsbyggare.

Ställning får inte beträdas innan ställningsbyggaren bekräftat att den är godkänd. Detta visas med en signerad checklista som skall sitta vid tillträdesvägen.

Endast tillträdesväg med signerad checklista får användas.

Ställningen utan checklista får ej beträdas.

Ställningar ska byggas av kunnig personal på ett hållbart och betryggande sätt enligt gällande föreskrifter. Entreprenör får inte ändra på den byggda ställningen.

Stegar

Arbete från stege ska undvikas och stege ska endast användas om det absolut inte finns någon annan lösning. Arbete från stege kräver att det kan utföras säkert - om stege inte kan ställas upp säkert, så ska den inte användas.

Anliggande stege över 5 m måste förankras och/eller stagas. Stegen ska vara försedd med glidskydd. Stegen ska vara hel och oskadad och om brister upptäcks så har Borlänge Energi rätten att kassera stegen.

Stege får inte användas om:

- du ska hantera något med båda händerna (större bormaskin, bultpistol eller liknande)
- du ska göra något som kräver att du tar i med kraft
- du hanterar något tungt och stort
- du har ett längre planerat arbete
- underlaget är sådant att du inte kan ställa upp stegen säkert, ex våta golv, nivåskillnader eller ojämnheter.

Man ska alltid vara två vid arbete från anliggande stege som inte förankrats.

TEKNISK UTRUSTNING

Varje arbetsgivare/entreprenör svarar för besiktning, fortlöpande tillsyn och underhåll av mekanisk och elektrisk utrustning.

Lyftanordningar/lyftredskap, mobila kranar, sky- och saxlift, m.m.

Entreprenör som avser att använda någon form av lyftanordningar/lyftredskap ska alltid kunna uppvisa godkänt besiktningsintyg om Borlänge Energi kräver detta. Om besiktningen inte anses godkänd och tvist om detta uppkommer så kommer Borlänge Energi att fordra att ny besiktning genomförs.

På fasta driftställen ska entreprenören ha skriftliga tillstånd som utfärdas av BAS - P/U på det fasta driftstället för att använda en maskindriven lyftanordning. Tillståndet ska upplysa om vilka typer av lyftanordningar, lyftredskap och arbetsuppgifter som omfattas.

Entreprenören kontrollerar att gällande behörighet finns hos kran- och maskinförare och att gällande krav på utbildning är relevant och att förarintyg kan uppvisas.

Hängande last

Det är traversförarens ansvar att genom avspärningar se till att inga personer kan gå under hängande last. Om effektiv avspärning inte kan ordnas ska en person utses som vakt för att se till att ingen person kan gå under hängande last.

Lyftstroppar och linor

Det är traversförarens ansvar att se till att lyftstroppar och linor är intakta och inte skadade. Visuella kontroller ska alltid göras innan lyft. Vid någon skada på lyftstropp eller lina såsom klämskada, fransar på stropp eller liknande ska stroppen eller linan genast kasseras.

Borlänge Energi kan komma att inspektera stroppar och linor genom särskilda inspektioner och ronder. Om brister upptäcks har Borlänge Energi rätt att kassera (skära sönder) skadade linor och stroppar.

Arbete på olika plan samt håltagning i bjälklag, väggar, tak, golv eller liknande

Samordning mellan olika aktörer krävs för att få en säker arbetsplats. Vid risk för nedfallande föremål, stäng av området och bevaka. Hål ska täckas.

Besiktningstvång för maskiner

Grävmaskiner, kranar, lyftanordningar, hissar och liknande utrustningar måste besiktigas med vissa tidsintervall. Utrustning för vilken aktuell uppgift saknas om godkänd besiktning får inte användas på arbetsplatsen. Besiktningsintyg

ska uppvisas för BAS - P/U innan något arbete får påbörjas. Där förarbevis krävs ska även detta uppvisas.

Buller

Åtgärder för att minska skadligt buller ska vidtas av alla verksamma på arbetsplatsen, dels genom att använda sådana maskiner och utrustningar som ger så lite buller som möjligt och dels genom att avskärma speciellt bullriga arbeten.

Materialupplag

Entreprenör ska i god tid innan arbetet beräknas starta meddela BAS P/U, med tanke på personalutrymmen, parkeringar och framkomlighet till upplagsplatser etc.

Material ska läggas på anvisade platser. Kontrollera att transportvägarna inte blir blockerade. Allt spillmaterial ska fortlöpande tas om hand.

Observera att gångvägar och passager ska hållas fria från överblivet material.

SKYDDSANORDNINGAR

Innan ett arbete påbörjas ska man alltid kontrollera att skyddsanordningar är korrekta och säkert utförda. Ett arbete kan innebära att man måste sätta upp en tillfällig avspärning omkring arbetsplatsen för att förhindra att någon skadar sig.

Om en skyddsanordning måste tas bort för att man ska kunna utföra ett arbete, är man skyldig att återställa den. Om skyddsanordningen inte omedelbart kan återställas, ska detta rapporteras till arbetsledningen och den BAS - P/U (underlåtenhet eller slarv kan medföra straffpåföljd enligt AML 8 § 2).

Bryt & Lås

Entreprenören ska före ingrepp i maskinella anordningar och processsystem, eller arbete i farlig närhet av dessa, alltid försäkra sig om att erforderliga åtgärder vidtagits mot oavsiktlig igångsättning enligt våra skydds-föreskrifter för Bryt & Lås. Var och en ansvarar för sin egen säkerhet och att följa gällande Bryt- & Låsrutiner. Entreprenören ansvarar för att ha lås märkt med företag, namn och telefonnr.

ORDNINGSREGLER

God ordning ska gälla på arbetsplatsen. Detta skapar trivsel och framkomlighet och kan förhindra många olyckor. I personalutrymmen ska ordnings- och skötsel-föreskrifter nogt efterlevas.

Städning

En välstädad arbetsplats är en säker arbetsplats.

Entreprenören är ansvarig för städning och ska se till att det hålls rent och snyggt på arbetsplatsen. Överblivet material ska plockas undan varje dag och efter avslutat arbete.

Borlänge Energi kommer att regelbundet inspektera städningen, främst ur säkerhetssynpunkt, genom särskilda inspektioner och ronder.

Om Borlänge Energi vid en sådan inspektion finner att städningen inte är tillfredsställande utförd, kommer entreprenören åläggas att genast ändra missförhållandet. Om entreprenören trots påpekande inte åtgärdar bristerna, har Borlänge Energi rätt att anlita en utomstående underentreprenör och på entreprenörens bekostnad utföra nödvändigt städarbete. Bygg- och eller montagearbeten kommer att stoppas under den tid tvångsstädning pågår, oavsett om denna städning utförs av entreprenören eller av Borlänge Energi anlitat företag.

Transportvägar och utrymningsvägar får inte blockeras. Grovstädning av materialspill, emballage och avfall ska kontinuerligt göras av respektive entreprenör och läggas på anvisad plats, container eller dylikt.

Förskjutning och/eller inarbetning av arbetstid får inte ske utan överenskommelse med

BAS - P/U.

Bilparkering

Inom arbetsområdet får parkering ske endast vid anvisad plats.

TILLBUD OCH OLYCKSFALL

Första hjälpen och krisstöd

Hos entreprenören ska det finnas beredskap och rutiner för att kunna ge första hjälpen. Minst en av tio personer ska ha relevant utbildning i ämnet.

Personens namn ska finnas på dokumentet *Arbetsmiljöregler*. Entreprenörens arbetsledning ska ha nödvändig kunskap om krisstöd för att kunna planera och ordna detta på lämpligt sätt.

Entreprenören ansvarar för att utrustning för första hjälpen finns och är anpassad efter riskerna. Övrigt, lättare förbandsmateriel som plåster, bandage, m.m. ska finnas lättillgängligt. Vid risker för ögonskador ska flaskor för ögonspolning placeras ut.

På lämpliga ställen ska finnas anslag med uppgift om:

- Var utrustning för första hjälpen finns
- Telefonnummer till utryckningsfordon och taxi
- Mottagningspunkt för utryckningsfordon.

Tillbud och olycksfall ska omedelbart rapporteras till arbetsledning och samordningsansvarig.

Om personskador uppstår eller tillbud inträffar ska en utredning alltid göras.

Definitioner:

- Olycksfall- skada som föranlett sjukskrivning
- Tillbud med bagatellskada - en händelse som gett personskada men som inte föranlett sjukskrivning.
- Tillbud - en händelse som kunde ha gett personskada.

BRANDSKYDD

- Borlänge Energi har för varje arbetsområde utsett en brandskyddsansvarig
- Den brandskyddsansvarige har till uppgift att bevaka att givna brandskyddsregler efterlevs och utfärdar vid behov tillfälliga svetstillstånd (heta arbeten)
- Entreprenören ska tillhandahålla en namngiven fysisk person som ska ansvara för brandskyddet i samband med entreprenadarbetet
- Till brandskyddsansvarig person får inte utses den som ska utföra brandfarliga, heta arbeten
- En namngiven, fysisk person ska utses som ska ansvara för samordning av samtliga brandskyddsansvarigas arbetsuppgifter samt för samordning av brandskyddet på arbetsstället. Namnuppgifter ska anges i beställningsskrivelse för det aktuella arbetet. Borlänge Energis brandskyddsansvarige för det aktuella arbetsstället ansvarar för att detta sker
- Tillträdesvägar för räddningsfordon och insatspersonal ska finnas och vara väl skyltade samt hållas framkomliga
- I samband med brand- och skyddsronder ska brandsäkerheten beaktas och protokollföras
- Entreprenören måste försäkras sig om att de anställda vet hur de ska larma brandkåren eller hur de ska utrymma vid en eventuell brand
- Uppställningsplats för gasflaskor ska anordnas i samråd med BAS - P/U
- Förebyggande av brand.

Bästa brandskyddet är förebyggande arbete. Se till att minimera riskerna för att det ska börja brinna genom att hålla rent och snyggt på arbetsplatsen.

Plocka bort brännbart material. Förvara inte brandfarliga ämnen i närheten av heta maskiner eller där det finns risk för gnistbildning. Se upp med risker för självantändning.

Brandfara och brandredskap

Man ska alltid meddela den ansvarige för samordning av brandskydd om man har för avsikt att använda brandfarlig vara. Det är nödvändigt att utrymningsvägar hålls fria. Man bör förvissa sig om var brandsläckare finns. Gas- och gasolflaskor ska, då de inte används, samlas på särskild anvisad och varningsskyltad plats.

Heta arbeten

Med "Heta Arbeten" avses främst svetsning och skärning, arbete med rondell, lödning samt arbeten med gaslågor för uppvärmning eller upptining. Inga "Heta Arbeten" får påbörjas utan brandskyddsansvariges kontroll och tillstånd. Se till att utrustningen uppfyller brand- och arbetarskyddsmyndigheternas krav och att försäkringsbolagens krav på "Förebyggande åtgärder" är uppfyllda.

Alla som utför eller bevakar heta arbeten ska inneha giltig licens för Heta Arbeten som är godkänd av Borlänge Energis försäkringsbolag. Vid Heta Arbeten ska tillstånd finnas, utfärdat enligt Borlänge Energis gällande rutiner.

Svetsutrustningen ska vara felfri. Acetylenflaskan ska vara försedd med backslagsskydd.

Svetsbrännaren ska vara försedd med backventil för bränngas och syrgas. Skyddshandskar och avstängningsnyckel ska finnas. Om entreprenören har egna flaskor ska dessa vara märkta med firmanamn och kontaktperson.

Utrustning som inte uppfyller kraven kommer att tas ur bruk.

ENTREPRENADARBETEN

Entreprenadarbeten på allmän mark (gator, vägar ...)

Borlänge Energi har tagit fram dokumenten *Anvisningar för grävning i allmän mark* och *Anmälan om grävning i allmän mark* som ska fyllas i innan grävning startar. Vid entreprenadarbeten på allmän mark ska anvisningarna i dokumenten följas. Borlänge Energi ansvarar för att entreprenören har tillgång till dokumentet, vilket förslagsvis kan ske genom att dokumentet överlämnas vid första etableringsmötet. Dokumenten kan också hämtas från Borlänge Energis hemsida www.borlange-energi.se under stadsmiljö/gata. Det går också att använda sökfunktionen och skriva något av sökorden *grävning*, *allmän* eller *mark*. Klicka sedan på *grävning i allmän mark*, så öppnar de båda dokumenten anvisningar för- och anmälan om grävning

För arbete på kommunala gator och vägar ska skyltning & avstängning utföras enligt SKL's Handbok, Arbete på väg, utgåva 2014. Kompletterande dokument som vägklassning och hastigheter kan fås från avdelningen Stadsmiljö Trafik hos Borlänge Energi.

Entreprenadarbeten på Trafikverkets vägar

Vid entreprenadarbeten på eller intill trafikverkets vägar ska skyltning och avstängning utföras enligt Trafikverkets tekniska krav för Arbete på väg, TRV 2012/12863, TDOK 2012:86.

Entreprenadarbeten el

Alla entreprenadarbeten ska utföras på ett sådant sätt att det blir minsta möjliga olägenhet för våra kunder.

Vid gräventreprenader måste maskinister ha genomgått "EBR-utbildning för grävmaskinister". För linjeröjning kräver vi att entreprenörens personal som utför arbetet har "grönt kort".

Vid arbeten på och invid el-anläggningar måste entreprenören bedriva arbetet så att de uppfyller gällande starkströmsföreskrifter. Personalen måste vara kompetent och väl förtrogen med liknande anläggningar. Alla entreprenadarbeten som kräver driftåtgärder ska rapporteras till ansvarig driftledare inom elnät innan arbetet får påbörjas.

Borlänge Energi tillämpar ESA vid arbeten i sina el-anläggningar.

Elsäkerhet

Ej behörig installatör får inte göra ingrepp i el-anläggningen - tillfällig eller permanent. Endast byte av säkringar får utföras.

Var rädd om kablarna - de skadas lätt. Låt inte kablar ligga oskyddade där skaderisk föreligger. Skadade elkablar får under inga omständigheter användas. Om skada på elkabel upptäcks, underrätta genast arbetsledningen.